

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.357/2022/5-II.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szepesházi Péter ügyvéd (cím1) által képviselt felperes1 (cím2) felperesnek a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. ifj. Burai-Kovács János ügyvéd és dr. Kulcsár Ádám ügyvéd) által képviselt alperes1 (cím4) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2022. október 25. napján kelt 7.G.41.042/2022/15-I. számú ítélete ellen a felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán – nyilvános fellebbezési tárgyaláson – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 564.290 (ötszázhatvannégyezer-kétszázkilencven) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint 2004. április 13-án a felperes, mint adós számla szerződésszámú, CHF alapú kölcsönszerződést kötött alperessel, mint bankkal. A kölcsönösszeg 30.000.000 forintnak megfelelő CHF, a futamidő 180 hónap, a kezelési díj évi 2,5 % volt. A kamat a bank mindenkor Ingatlanfedezetes Devizahitel Kondíciós Listája szerint került meghatározásra.

[2] A szerződés 8.8. pontja szerint adós tudomásul veszi, hogy a kölcsön igénybevételevel együtt járó, az árfolyamváltozásokból eredő kockázatot teljes mértékben maga viseli, a bank fenntartotta magának a jogot, hogy az árfolyamok kedvezőtlen változása esetén, ha az a bank megítélése szerint veszélyezteti az adós kölcsöntörlesztési képességét, a fennálló kölcsöntartozást visszavonhatatlanul forintra átváltsa.

[3] Alperes 2004. április 19-én 159,95 HUF/CHF árfolyamon 187.559 CHF-nek megfelelő kölcsönösszeget folyósított a felperesnek, aki megkezdte a törlesztést.

[4] (A felek 2017. július 27-én szám2 számon módosították a szerződést. A módosítás szerint a futamidő meghosszabbítása mellett csökkentették a törlesztőrészeket.)

[5] Felperes pontosított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a támadott kölcsönszerződés érvénytelenségét, jogkövetkezményként nyilvánítsa hatályossá a határozathozatalig és kötelezze alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg felperesnek 2021. április 30-i értéknappal számítva 30.952.750 forintot. Kérte továbbá alperest kötelezni áfamentes ügyvédi munkadíj megfizetésére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján, továbbá az 1.500.000 forint lerótt kereseti illeték perköltségként való megfizetésére. Hivatkozott az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 200. § (2) bekezdésére, 205. § (4)-(5) bekezdésére, 237. § (2) bekezdésére, 239. §-ára, valamint az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 78. §-ára, 203. §-ára, az 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) 7-8. és 57. §-ára, valamint a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) rendelkezéseire, továbbá az Európai Unió, illetve a Kúria ítélezési gyakorlatára azzal, a Kúria jogegységi határozatai visszamenőleges hatállyal alkalmazandóak.

[6] Hivatkozott arra, a szerződéskötés előtt kellő időben nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról. Alperes az rPtk. 205. § (4)-(5) bekezdését, az rHpt. 203. § (1) bekezdését és az Fgytv. 8. §-át sértette meg. A szerződés 8.8. pontja nem tárta fel az árfolyamkockázat mibenlétét, hatásait, nem volt megfelelő tartalmú. A megfelelő tartalom az uniós jogszabályok és az EUB ítélezési gyakorlata alapján határozható meg. A nem megfelelő tájékoztatás miatt a szerződés az rPtk. 200. § (2) bekezdésébe ütközik, semmis. Az árfolyamkockázat a felek szerződéses akaratát befolyásoló lényeges körülmény volt. A szerződéskötés napján nyújtott tájékoztatás tartalmától függetlenül sem lehetett megfelelő. A felperes személyes meghallgatása során előadta, semmilyen szóbeli tájékoztatást nem kapott az árfolyamkockázatról. A szerződés aláírása előtt egy külön asztalnál elolvasta azt, és megfelelőnek találta. A kölcsönösszeg beérkezésekor tudatosult benne, hogy a devizaalapúság lényeges szerződéses feltétel.

[7] A bank több szerződéses feltételt, így a kamatot, árfolyamot, kezelési költséget is egyoldalúan határozott meg a hirdetményben, ezek is tisztességtelen kikötések.

[8] Jogkövetkezményként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte árfolyamkockázat nélkül, a folyósításkori MNB-árfolyamon, a szerződéses ügyleti kamattal, kezelési költség nélkül.

[9] Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Előadta, a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok nem írtak elő az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget számára. A szerződéskötéskor Magyarország még nem volt az Európai Unió tagja, a fogyasztóvédelmi irányelv nem volt hatályos jogszabály, az Irányelvnek nincs közvetlen hatálya. A szerződés 8.8. pontjában rögzített tájékoztatás megfelelt a szerződéskötéskor hatályos jogszabályoknak. Az rPtk. 205. § (3)-(4) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettséget a törvény a szerződés megkötése körében szabályozza. Ez a kérdés a szerződés létrejötte körében vizsgálható, de a szerződés létre nem jöttére már a felperes nem hivatkozott. Az rPtk. 200. §-a szerinti jogszabályba ütközés ágazati jogszabályok megsértésére utal, de ilyenre felperes nem hivatkozott. A Hpt. 78. §-a befektetővédelmi szabályt tartalmazott.

[10] Az elsőfokú bíróság a 2022. október 25-én kelt 7.G.41.042/2022/15-I. számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az alperesnek 1.433.300 forint perköltség megfizetésére.

[11] Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a szerződésre a megkötésekor hatályos anyagi jogi jogszabályok alkalmazandók. Ez következik a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdéséből, illetve a 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés a) pontjából és (2) bekezdés a) pontjából is.

[12] Az Irányelv és az ezt értelmező EUB esetjog hatályával kapcsolatban a bíróság kifejtette, hogy Magyarország 2004. május 1-jén vált az Európai Unió tagjává. Ezt megelőzően hatályban volt a Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt, a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közti Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény (társulási törvény). A társulási megállapodás 68. cikke szerint a jogszabályok közelítése különösen a következő területekre terjed ki: (...) a fogyasztói érdekvédelem, ideértve a termékfelelősséget (...). Utalt a társulási törvény 3. §-ára, mely szerint Magyarország nemzetközi szerződéseinek előkészítése, megkötése, jogszabályainak előkészítése, megalkotása során biztosítani kell azoknak az Európai Megállapodással való összhangját.

[13] Utalt az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 688. § b) pontjára, azt idézve, mely szerint az rPtk. a társulási törvény 3. §-ával összhangban összeegyeztethető szabályozást tartalmazott. Mindezek alapján a fogyasztóvédelmi irányelv a szerződéskötéskor nem volt hatályos jogszabály Magyarországon, de az rPtk. 688. § b) pontjában hivatkozott rendelkezéseit az Irányelvvvel összhangban kellett értelmezni.

[14] Az EU irányelvei az időbeli hatálytól függetlenül sem rendelkeznek horizontális közvetlen hatállyal, a közvetett hatály elve megköveteli az irányelvek hatálya alá tartozó nemzeti jogszabályok irányelv-konform értelmezését, ha ez nem vezet contra legem értelmezéshez (utalt ebben a körben az EUB C-106/89. és C-26/13. ügyben hozott ítéletére). A szerződéskötéskor hatályos nemzeti jogszabályok alkalmazásával, a szükséges terjedelemben, azok irányelv-konform értelmezésével vizsgálta a felek jogviszonyát.

[15] Az rPtk. 523. § és 685. §-a felhívása után rögzítette, a szerződés aláírása előtt felperesnek lehetősége volt azt elolvasni, ezt meg is tette. A perben nem merült fel adat, hogy a felperest bárki sürgette volna a szerződés aláírása végett, ezt a felperes sem vitatta. A felek megállapodtak a lényeges kérdésekben, a szerződés tartalmazta az rHpt. 213. § (1) bekezdésében és az Fgytv. 7. § (2) bekezdésében foglaltakat.

[16] A szerződés több elemét alperes határozhatta meg a hirdetményében, ami a hiteldíj egyoldalú megváltoztatására is lehetőséget adott, ezek azonban nem a szerződés létrejöttét, hanem tisztességségét érintő kérdések. Utalt a 3/2013. és a 2/2014. PJE-re. A szerződéskötéskor még nem volt biztosan tudható, hogy mikor teljesülnek a folyósítás feltételei, ehhez felperes cselekvésére is szükség volt, a kezelési költség CHF-ben történő meghatározása is a szerződés tisztességtelensége körében lenne vizsgálható, akkor lehetne megállapítani, hogy alperes nem nyújtott olyan tényleges szolgáltatást a felperesnek, mellyel okozati összefüggésben CHF-ben keletkezett költsége.

[17] Utalt az rPtk. 209. § (1) bekezdése és a 209/A. § szerződéskor hatályos rendelkezéseire, azzal, a szerződési feltétel tisztességtelensége a szerződés megtámadhatóságát eredményezi. E szabályt irányelv-konform értelmezéssel sem lehet contra legem módon úgy értelmezni, hogy a tisztességtelen kikötés semmisséget eredményezzen. A 3/2011. PK vélemény 2. pontját idézte ebben a körben, miszerint a 2006. március 1. előtt, de 2004. május 1. után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének is a semmisség a jogkövetkezménye. Ebből a contrario következik, hogy a 2004. május 1. előtt megkötött szerződések esetében a tisztességtelenség még nem semmisséget, csupán megtámadhatóságot eredményez.

[18] Az elsőfokú bíróság kitért arra is, a felperes saját előadása szerint a kölcsön folyósításakor felismerte, hogy a deviza alapú konstrukció lényeges szerződési elem, ezután megkezdte a törlesztést és nem támadta meg a szerződést az rPtk. 236. § (1) bekezdése és (2) bekezdés c) pontja szerinti egy éves megtámadási határidőben. A HUF/CHF árfolyam ténylegesen 2008. szeptemberétől kezdődően emelkedett jelentősen, ezt megelőzően felperes élvezhette az alacsonyabb kamat előnyét.

[19] Utalt az rHpt. 203. § (1) bekezdésére, illetve az Fgytv. 8. §-ára. A szerződés feltételeiről, illetve a szolgáltatás alapvető tulajdonságairól, jellegzetességeiről kellett tájékoztatni az ügyfelet. A törvény nem írt elő kockázatokra vonatkozó tájékoztatást, csak az áruk és nem a szolgáltatások használatával járó veszélyekre kellett kiterjedni a tájékoztatásnak. Az ágazati jogszabályok nem követelték meg, hogy a szolgáltatás működésének bemutatásán túl alperes a mögöttes kockázatokról, gazdasági összefüggésekről is tájékoztatást adjon. A szerződés kellő részletezettséggel tartalmazta a kölcsön működési mechanizmusának bemutatását, abból kitűnt, hogy a törlesztőrészek CHF-ben kerülnek elszámolásra, a szerződés megfelelt az rHpt. és az Fgytv. rendelkezéseinek.

[20] Osztotta az elsőfokú bíróság alperes álláspontját az rHpt. 78. §-át illetően. Az rHpt. a hitelképesség-vizsgálat nem megfelelő lefolytatásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét. 2004-ben nem lehetett előre látni, hogy 2008-ban pénzügyi válság lesz. Felperes személyesen előadta, a fizetési moratóriumba történt belépéséig törlesztette a kölcsönt, ez alátámasztja, hogy hitelképes volt.

[21] Az rPtk. 205. § (5) bekezdése kapcsán az elsőfokú bíróság utalt arra, nem merült fel arra vonatkozó adat, miszerint a szerződéskötéskor a deviza alapú hitelezés lényegesen eltért volna a szokásos szerződési gyakorlattól, vagy a felek közt korábban alkalmazott valamely kikötéstől.

[22] Utalt az rPtk. 205. § (4) bekezdésére, a tájékoztatási kötelezettségre, azzal, a szerződés deviza alapúsága lényeges körülmény volt, a szerződés jelentős kockázatot hordozott, melyről alperes nem tájékoztatta a felperest. Az rPtk. 688. § b) pontja szerint e bekezdésnek nem kellett a fogyasztóvédelmi irányelvvel összeegyeztethető szabályozást megvalósítani. A nem megfelelő tájékoztatás a fogyasztóvédelmi irányelv, az EUB és a Kúria ítélezési gyakorlata szerint is a szerződés tisztességtelensége körében vizsgálható. Az rPtk. irányelv-konform értelmezésével sem lehetne arra a contra legem értelmezésre jutni, hogy a szerződéskötéskor hatályos jog szerint a tisztességtelenség semmisséget eredményez. A nem megfelelő tájékoztatás nyújtásához a tisztességtelenség körében az rPtk. 209. §-a és 209/A. §-a kifejezetten a megtámadhatóság jogkövetkezményét fűzte. Logikailag ellentmondásos lenne is az, hogy ha a tájékoztatás elmaradása az rPtk. 200. § (2) bekezdése folytán semmisségre vezetne, míg a megtévesztés, fenyegetés, mint „magasabb fokú” felróhatóságot hordozó magatartás csak a szerződés megtámadhatóságát eredményezné. Az elsőfokú bíróság a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok értelmezésére utalt, mely nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét az árfolyamkockázati tájékoztatás elmaradásához, a megtámadhatósági határidő pedig eltelt. Ezért a keresetet elutasította, az érvénytelenség jogkövetkezményét pedig nem vizsgálta.

[23] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kölcsönszerződés érvénytelensége megállapítását, jogkövetkezményként alperes 30.952.750 forint megfizetésére kötelezését, továbbá alperes perköltségben marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.

[24] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás, a keresete, alperes ellenkérelme, az ítélet részletes ismertetése után előadta, az elsőfokú bíróság döntése téves jogértelmezésen alapul, jogszabálysértő, inkohere. Idézte az 1994. évi I. törvény 67. és 68. cikkét azzal, a jogszabályközelítés azt is jelenti, hogy az ilyen követelmény vonatkozik a jogalkalmazóra is. Az elsőfokú bíróság is kijelentette, a szükséges terjedelemben a szerződéskötéskor hatályos nemzeti jogszabályok alkalmazásakor irányelv-konform értelmezéssel vizsgálta a felek jogviszonyát. A Kúria 2/2014. PJE-t idézte, miszerint az, hogy az adott szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése világos, illetve érthető-e, annak ellenére vizsgálható, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések túlnyomó

többségét az rPtk.-nak a 2009. évi XXXI. törvénnyel történt módosítása előtt kötötték meg. A 2009. május 22-től hatályos hivatkozott módosítással ugyanis a szerződéskötések idején az 1994. év I. törvénnyel kihirdetett Társulási Megállapodás, illetve az Európai Unióhoz való csatlakozás folytán már Magyarországon is irányadó Irányelv rendelkezései kerültek átültetésre. A módosított szabályozás az Irányelv rendelkezéseire tekintettel az rPtk. 209. § (4) bekezdéseként egy olyan rendelkezést iktatott be, mely szerint az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos, vagy nem érthető.

[25] Utalt az EUB C-26/13. számú ítéletében írtakra, és arra, a magyar jog egyetlen 2009. május 22. előtti szabályából sem vezethető le, hogy a nem megfelelően átültetett Irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak. Ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni. Vizsgálandó, hogy az adott konstrukció egyik lényegi eleme, az árfolyamkockázat fogyasztók általi viselése világos, érthető szerződési feltétel-e. Idézte a C-26/13. számú ítélet [64] és [65] pontját azzal, az irányelv-konform értelmezés semmiképp nem vezet contra legem értelmezéshez. Egyrészt az rPtk. 235. § (1) bekezdése alapján a sikeresen megtámadott szerződés jogkövetkezménye ugyanúgy a semmisség, mint a később hatályos rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerint a tisztességtelenség jogkövetkezménye. A megtámadhatóság a semmisség kimondhatóságának egy eljárásjogilag időben korlátozott lehetősége, az rPtk. 236. §-a alapján, azaz határidő nélkül hivatkozható semmisségnek egy szűkebb halmaza. Akkor vezetne contra legem értelmezéshez a kikötés tisztességtelensége Irányelv általi vizsgálata, ha a megtámadhatósághoz más jogkövetkezményt rendelt volna a szerződéskötéskor hatályos rPtk. és nem a semmisséget.

[26] Volt is a szerződéskötéskor olyan jogszabály, mely alapján a fél a kikötés semmisségét határidő nélkül kérhette, az rPtk. 234. § (1) bekezdése.

[27] Az elsőfokú bíróság nem adott választ, okfejtést arra nézve, hogy mitől kevésbé contra legem a 2004. május 1. utáni akkor hatályos rPtk. szabályozás esetére a semmisség alkalmazása, a 2009. május 22-ét követőhöz képest, ez mitől elfogadhatóan contra legem a bírói gyakorlatban, és mitől inkább contra legem és elfogadhatatlanul contra legem a 2019. áprilisában hatályos szabályozás esetére a semmisség alkalmazása a 2009. május 22-ét követőhöz képest, miközben kötelező Jogegységi Határozat mondja ki a társulási megállapodás figyelembevételét.

[28] Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdéséből fakad, hogy a fogyasztó számára biztosítani kell azt a védelmet, hogy a tisztességtelen kikötés ne jelentsen rá nézve kötelezettséget. Idézte az EUB C-26/13. számú ítéletét ebben a körben. A kereset a szerződés teljes érvénytelensége megállapítására vonatkozott. Az irányelv-konform értelmezés akkor lett volna megfelelő, ha ezt a bíróság az rPtk. 234. § (1) bekezdése vagy a 205. § (4) és (5) bekezdése alapján határidő nélkül vizsgálja.

[29] Az elsőfokú bíróság lényegében kizárta a felperest az Irányelv általi védelemből, ez sérti az uniós jogot az 1994. évi I. törvény alapján is, de azért is, mert az ítéletet már egy uniós tagállam bírósága hozta. Akkor lehetne csupán helytálló az elsőfokú bíróság érvelése, ha a szerződéskötéskor a magyar és az uniós jogot semmi nem kötötte volna össze és az ítélethozatalkor sem kötné, de ez nincs így. Az sem érthető, hogy ha a bíróság szerint 2004. május 1. és az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése 2006. évi hatálybalépése között a tisztességtelenség megállapítását már határidő nélkül kell vizsgálni, miért nem igaz ez az 1994. évi I. törvénynek az 1994. február 1-jei hatálybalépésétől, illetve a 93/13/EGK irányelv 10. cikkében szereplő 1994. december 31-i dátumtól kezdve. Sérelmes a felperes Irányelv általi védelemből való kizárása.

[30] Állította, a tájékoztatás nem volt megfelelő. Hivatkozott ebben a körben a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatra is. Ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a magyar szabályok nem teszik lehetővé felperes jogvédelmét, az esetben a jogvédelmet gátló nemzeti jogszabályt félre kellett volna tenni, de erre sincs szükség, mert a teljes szerződés határidő nélkül hivatkozható semmisségét meg lehetett volna állapítani a szerződéskötéskor hatályos hazai jogszabályok alapján is. Utalt a Ptk. 205. § (4) és (5) bekezdésére. A Társulási Megállapodásból és az uniós tagságból adódó kötelezettség alapján is határidő nélkül biztosítani kell felperes megfelelő védelmét.

[31] Hivatkozott az EUB C-80-82/21. számú döntésének [4] pontjára, azt idézve. Az Irányelv általi védelem nem korlátozható időben. Az uniós irányelveknek közvetlen hatályuk nincs, jogalkotást igénylő jogharmonizációs célból születnek, de ez nem jelenti azt, hogy ne lennének közvetlenül alkalmazhatók, ha kellően konkrét rendelkezéseket tartalmaznak, melyekből a személyi hatályuk alá tartozó körben meghatározott jogosultságok egyértelműen következnek.

[32] Az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályt figyelmen kívül kell hagyni. Utalt az Irányelvre, a C-243/08. számú ítéletre, az 1997. évi CLV. törvény 57. §-ára, a 2/2014. PJE-re. A társulási szerződést kihirdetésétől, nem a csatlakozástól kell alkalmazni, a Társulási Megállapodás pedig 1992. február 1-től hatályos.

[33] Az, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés világos, érthető-e, annak ellenére vizsgálható, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések túlnyomó többsége az rPtk.-nak a 2009. évi XXXI. törvénnyel történt módosítása előtt kötött. A 2009. május 22-től hatályos módosítással a szerződéskötések idején az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett 1994. február 1-től hatályos Társulási Megállapodás, illetve az Unióhoz való csatlakozás folytán már irányadó Irányelv rendelkezései kerültek átültetésre. A magyar jog egyetlen 2009. május 22. előtti szabályából sem vezethető le, hogy a nem megfelelően átültetett Irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni.

[34] Hivatkozott az uniós jog primátusára, a Lisszaboni Szerződéshez kapcsolódó kormányközi konferencia záródokumentumára, a 17. számú nyilatkozatra. Arra, a nemzeti joghoz képest valamennyi kötelező erejű uniós jogi aktus elsőbbséget élvez. A hazai jogot a

Tanács 93/13/EGK irányelvével összhangban kell értelmezni. Utalt a C-14/83., illetve C-106/98. számú EUB ítéletre, valamint a C-441/93., C-194/94. számú ügyekre. A tájékoztatás tisztességtelensége körében fenntartotta az elsőfokú eljárásban előadottakat.

[35] Alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és felperes perköltségben marasztalását kérte. A kereset, az elsőfokú ítélet, és a fellebbezés rövid ismertetése után rögzítette, az Irányelv a perbeli kölcsönszerződés megkötésekor nem volt hatályos Magyarországon, az rPtk. 688. § b) pontja szerinti rendelkezéseket az Irányelvvel összhangban kellett értelmezni. Utalt ebben a körben az elsőfokú bíróság által tett megállapításokra.

[36] A kölcsönszerződés megkötésekor hatályos rPtk. 209. § (1) bekezdésére, 209/A. és 236. §-a rendelkezéseire utalt, rögzítve, a kölcsönszerződés megkötésekor hatályos rPtk. alapján a szerződési feltétel tisztességtelensége a megtámadhatóságot, és nem a semmisséget eredményezi. Hivatkozott ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletében írtakra, azzal, a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségére a megtámadási határidő eltelte miatt felperes nem hivatkozhat.

[37] A tájékoztatás körében az rPtk. 205. § (4) bekezdésére, 4. §-ára, a kölcsönszerződés megkötésekor hatályos rHpt. 203. § (1) bekezdésére utalt, illetve az Fgytv. 8. §-ára. Előadta, a felperesnek az rPtk. 200. § (2) bekezdése körében kifejtett téves előadásai kapcsán rögzítendő, e jogszabályhely semmisségi okról rendelkezik, de itt az ágazati jogszabályokra utal, olyan esetekre, amikor az ágazati jogszabályok megsértése miatt lesz semmis a szerződés. Ezzel szemben a szerződéskötéskor sem az rHpt., sem egyéb jogszabály nem tartalmazott olyan rendelkezést, mely szerint alperesnek tájékoztatni kellett volna felperest az árfolyamváltozás miatt felmerülő kockázatokról. Alperes az rPtk., az rHpt. és az Fgytv. rendelkezése alapján adott tájékoztatást felperes részére. Kitért a kölcsönszerződés 8.8. és az ÁSZF 12.1.1., 1.4. pontja (6) bekezdésére, az ÁSZF 13.2.3. pontjára. Az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül hozta meg az ítéletét. Ágazati jogszabálysértés sem történhetett, mivel a tájékoztatási kötelezettséget az rHpt. mint ágazati jogszabály nem írt elő. Helytállóak voltak az elsőfokú bíróság ebben a körben tett megállapításai is.

[38] Felperes a fellebbezési ellenkérelemre előadta, az hiányos, az ítélet sem ad magyarázatot arra az ellentmondásra, hogy ha a vitatott törvényszéki ítéletnek igaza volna, akkor jogszerűtlen lenne a Kúria 2/2014. PJE határozata. Állítása szerint, nem vitatható, hogy az idézett kúriai PJE tartalom is az Irányelvből fakadó contra legem értelmezéshez vezetett a 2009. évi módosítás előtt kötött szerződésekre, ha az alperes és az elsőfokú bíróság következetes, akkor ezt maguk sem vitatják.

[39] Az ítélet nem válaszolt azon kérdésre, hogy a hazai fogyasztóvédelmi jog milyen tartalommal érvényesíthető a kockázatfeltárás megfelelősége terén. Ilyen rövid idővel a csatlakozás előtt nem lehet indoka annak, hogy alacsonyabban legyen a mérce, mint utána,

pusztán a hazai eredetű fogyasztóvédelmi jog szerint. A megtámadhatóság vagy semmisség szintén fogyasztói jogi kérdés. Az uniós jog primátusát, a fogyasztóvédelmi európai uniós jog és a fogyasztóra kedvezőbb értékelés privilégiumát hangsúlyozta.

[40] A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

[41] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és a feltárt tényekből minden tekintetben helytálló jogi következtetésekre jutott. A kifejtett indokaival a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, ezért a Pp. 369. § (3) bekezdés a)-e) pontjában írtak alkalmazhatóságának hiányában az ítélet megváltoztatására nem kerülhetett sor.

[42] A felperes a fellebbezésében olyan körülményre, amely az ítélet mérlegelhető (Pp. 381. §) hatályon kívül helyezését eredményezhetné nem hivatkozott, az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésének Pp. 380. §-a szerinti feltételei pedig nem állnak fenn, így a másodlagos fellebbezési kérelem szintén nem lehetett eredményes.

[43] A Fővárosi Ítéltábla fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakra mutat rá.

[44] A Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint a kölcsönszerződés érvénytelenségét, a szerződés 2004. április 13-i megkötésekor, tehát Magyarország Európai Unió tagjává válását megelőző időpontban hatályos anyagi jogi szabályok alapján kell megítélni.

[45] Az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló szerződést kihirdető 2004. évi XXX. törvény 2. §-ában hivatkozott csatlakozási szerződés 2004. május 1-jével vált a magyar jogrendszer részévé. A csatlakozási okmány szerint a csatlakozást megelőzően elfogadott uniós jogi aktusok ezen időponttól kötelezőek az új tagállamok számára (2. cikk). A csatlakozási okmány 53. cikke értelmében az új tagállamok a csatlakozástól kezdődően címzettjei az irányelveknek és határozatoknak, az 54. cikkben pedig az új tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy hatályba léptetik azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az EK szerződés 249. cikke szerinti irányelvek rendelkezéseinek a csatlakozás napjától megfeleljenek.

[46] Kétségtelen, hogy az Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény 3. § (2) bekezdése egyebek mellett a fogyasztóvédelem területére vonatkozó jogszabályokat közelíteni rendelte az Unió szabályaihoz és előírta az Unió Közösség (közösség) szabályaival összeegyeztethetőség biztosítását.

[47] A Ptk. 209. és 209/A. §-ának 1998. március 1-től az 1997. évi CXIV. törvénnyel (3-4. §) történő bevezetése már a fogyasztóvédelem területén szükségessé vált jogharmonizációt szolgálta, hiszen az általános szerződési feltétellel indokolatlan előnyt biztosító kikötést nemcsak a külön jogszabályban meghatározott állami vagy társadalmi szerv, valamint jogi személy támadhatta meg, hanem 1998. március 1-től a tisztességtelen általános szerződési feltétel bármely sérelmet szenvedő fél által megtámadhatóvá vált (a Ptk. 209/A. § 1998. március 1-től hatályos rendelkezése szerint pedig a fogyasztó a gazdálkodó szerv és a fogyasztó között létrejött szerződés tisztességtelen kikötését akkor is megtámadhatta, ha az nem minősült általános szerződési feltételnek).

[48] A jogharmonizáció eredményeként meghozott rendelkezések – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt – a kikötés tisztességtelenségéhez nem a Ptk. 234. § (1) bekezdésében szabályozott főszabályként bárki által határidő nélkül hivatkozható semmisség, hanem a megtámadás következtében az érvénytelenné válás jogkövetkezményét fűzték (Ptk. 235. § (1) bekezdése).

[49] A Ptk. 235. § (1) bekezdése szerint a megtámadható szerződés a megtámadás következtében megkötésének időpontjától kezdődő hatállyal érvénytelenné válik. A Ptk. 209/A. § 2006. március 1-től hatályos rendelkezése szerint pedig fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

[50] Az általános szerződési feltételek megtámadhatóságára vonatkozó rendelkezések a perbeli szerződés megkötésének időpontjában hatályban voltak. Ennek azért van jelentősége, mert a megtámadás határidőhöz kötött volt.

[51] Helyesen mutatott rá arra az elsőfokú bíróság, a felperes nem támadta meg a szerződést a Ptk. 236. § (1) bekezdése, illetve (2) bekezdés c) pontja szerinti egyéves megtámadási határidőn belül, a szerződés csak a sikeres megtámadás eredményeképpen válna érvénytelenné, a kereset elutasítandó volt.

[52] A szerződés megkötése Magyarország Unióhoz csatlakozását megelőzően történt, így a szerződéssel kapcsolatban az Irányelv és annak EUB általi értelmezése sem irányadó. Ezt támasztja alá a C-302/04. számú, az Ynos Kft. – Varga János ügyben hozott ítélet [36] pontja is, amelyben az EUB rámutatott, hogy a csatlakozás előtt megkötött szerződés, a csatlakozás előtti időbeni tényállás esetén nincs értelmezési hatásköre, mert az EUB az irányelv értelmezésére kizárólag annak az új tagállamban való és az új tagállamnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásától kezdődő alkalmazása tekintetében rendelkezik hatáskörrel.

[53] Mindebből az is következik, hogy a 2/2014. PJE fellebbezésben idézett részének helyes értelmezése az, hogy az ott írtak a 2009. május 22. előtt, de 2004. május 1. után megkötött szerződésekre vonatkoznak.

[54] A fellebbezéssel ellentétben annak nincs jelentősége, hogy a jelen perbeli szerződés rövid idővel a 2004. május 1-jei időpont előtt kötött. A Ptk. 209. § (1) bekezdése a tisztességtelen szerződési feltétel megtámadására biztosított lehetőséget a sérelmet szenvedett félnek, ezt a megtámadási jogot a sérelmet szenvedett fél a Ptk. 236. § (1) bekezdése és (2) bekezdés c) pontja alapján az első részlet teljesítésétől, vagy ha a teljesítéskor kényszerhelyzetben volt, ennek megszűntétől számított egy éven belül gyakorolhatta a megtámadás másik féllel történő írásbeli közlésével.

[55] Ezen jogszabályi feltételeknek megfelelő közlés hiányában az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a megtámadás elkésztségét és a tisztességtelenség vizsgálhatóságának hiányát. Az elsőfokú bíróság a szerződéskötés időpontjára figyelemmel helyesen értelmezte az irányadó jogot, a megtámadási határidő figyelmen kívül hagyása contra legem értelmezést eredményezett volna.

[56] A felperes tévesen hivatkozott arra, hogy az irányelv védelme megilleti. A C-302/04. EUB döntés ezen felperesi állítást egyértelműen cáfolja. A csatlakozást megelőző tényállásra az EUB joga, az EUB jogértelmezése nem irányadó. Ebből következően nem érvényesül az Irányelv kizáró hatása sem. Az elsőfokú bíróságot az uniós joggal összhangban nem álló hazai anyagi jogi rendelkezés félretételének, figyelmen kívül hagyásának kötelezettsége nem terhelte. Nem merült fel az uniós jog primátusa sem a csatlakozást megelőző időszakra eső tényállás esetén.

[57] Megalapozatlanul hivatkozott a felperes arra is, hogy a tájékoztatás nem megfelelő volta a semmisség körében értékelendő körülmény lenne. Az elsőfokú bíróság a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény felperes által felhívott szabályait (7., 8. és 57. §) is helyesen értelmezte. Helytállóan ítélte meg azon körülményt, hogy az alperes a szerződéskötés idején hatályban volt szabályok szerinti tájékoztatási kötelezettségének milyen módon tett eleget, helyesen értékelte a tájékoztatás tartalmát.

[58] A felperesi állásponttól eltérően az európai jog alkalmazásának az EUB által is megjelölt kezdő időpontjaként a 2004. május 1. napja az irányadó.

[59] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdembe helytálló ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[60] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest alperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján a pertárgyértékhez igazodó másodfokú eljárással kapcsolatos a másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíj, mint perköltség megfizetésére.

Budapest, 2023. április 5.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Molnár József s.k.
előadó bíró

dr. Kolozs Balázs s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: